

NR. 1
ISSN 0134-2266

TÄHEKE

1984

**MEIE TÄHEKE ON VÄIKE,
AGA NIMEKS TAL ON «PÄIKE»...**

Need read kirjutas I klassi tähekeste kohta Tiina. Tiina on pioneer. Pioneerid andsid talle ülesandeks olla tähekeste juhiks. Õhinaga ootasid lapsed koondust, millal neile ametid jagatakse. Koondusel kinnitas Tiina tahvlile seitse suurt märki. Ühel neist oli pall, teisel kolm värvilist ringi, kolmandal haamer. «Mis märgid need on?» küsis ta.

«Mina tean!» vehkis Jüri käega. «See punase ristiga on arst.» «Päris õige see pole. Enne kui arstiks saad, tuleb palju õppida. Meie alustame sanitari ametist.»

Lapsed tundsid kergesti ära loodusesõbra, meistrimehe, raamatusõbra ja spordisõbra ametimärgid. Mis ametit tähendab kolme värvilise ringikesega märk, seda ei teatud. Mai arvas, et see kuulub liiklusinspektorile.

«Fooris põlevad roheline, kollane ja punane tuli,» teadis Mati. «Sellel märgil on aga rohelise asemel sinine.»

Tiinalt saadi teada, et sellist märki hakkab kandma mängujuht. Jäi veel üks, suure punase viisnurgaga märk.

«See on komandöri oma,» selgitas Tiina. «Komandör aitab mind ja õpetajat. Tema teatab, millal läheme matkale, millal loeme muinasjutte. Tema vaatab ka, et kõik meie lapsed oleksid hoolsad ja korralikud. Muidugi peab komandör ise hästi õppima ja viisakas olema.»

Kõige põnevam oli muidugi ametite jagamine.

«Keda valime komandöriks?»

Tõusis viis kätt:

«Valige mind! Mina tahan olla komandör!»

Ainult Jaan istus rahulikult. Tema soovis olla spordisõber. Komandöriks valiti Mikk. Tüdrukud tahtsid nii, sest Mikk õpib hästi ja on hea poiss. Ta ei kiusa neid kunagi ja mõtleb huvitavaid asju välja.

Kõik lapsed peale Malle olid rõõmsad oma uue ameti üle. «Malle, miks sina nukker oled?» küsis Tiina.

«Ma, ma...» kogeles ta vastuseks. «Ma ei tea, mida sanitar tegema peab.»

«Juba homme kontrolli, kas kõik lapsed pesevad enne sööki käsi. Hiljem saad veel teisigi ülesandeid.»

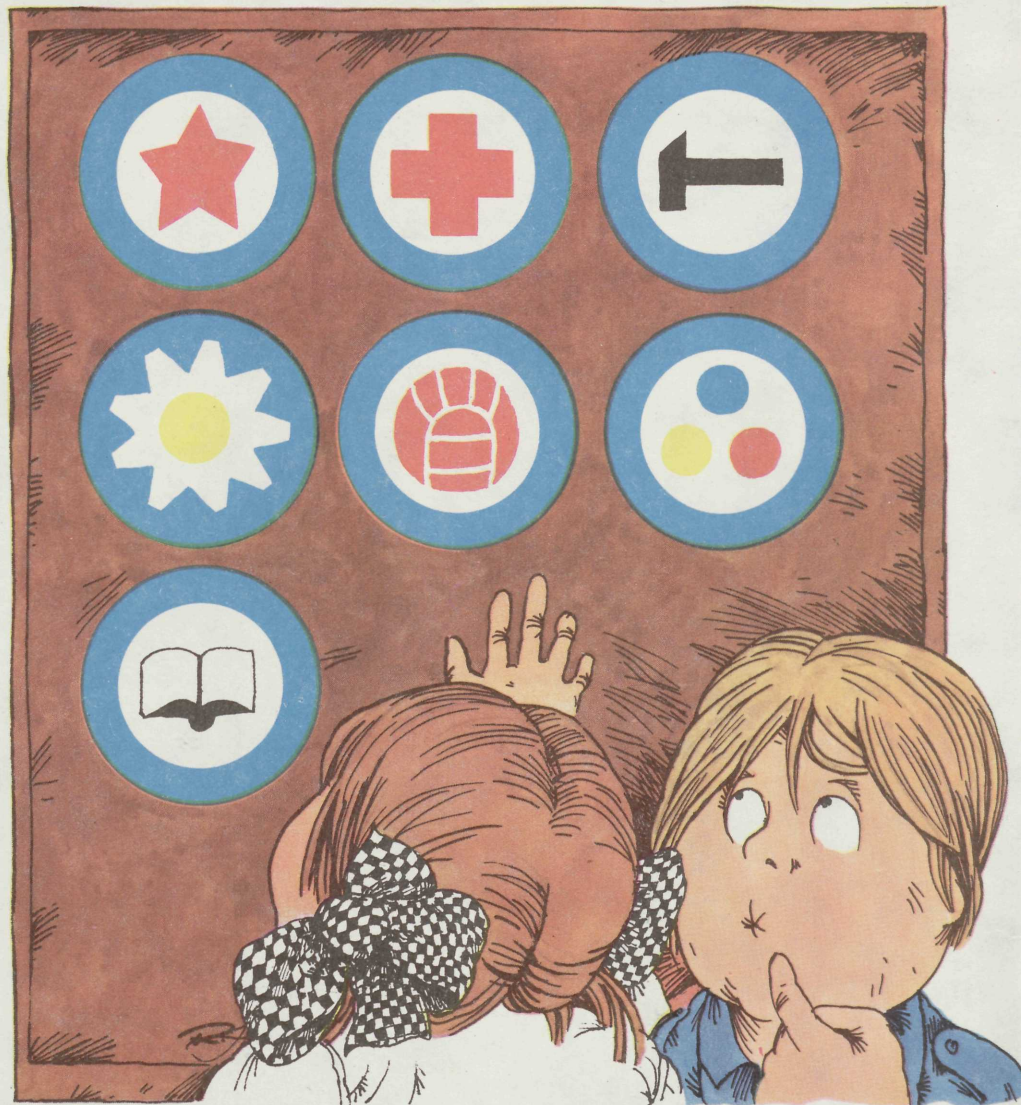
«No sellega tulen küll toime,» rõõmustas Malle.

Veel said lapsed teada, et ühte ametit peavad nad üks kuu ja siis need vahetatakse. Hea, kui mitut ametit tunned.

Ametite jagamine

ELJU MARDI

Illustreerinud RAIVO JÄRVI

Järgmistest «Tähekestest» loete, kuidas ametimärgiga oktoobrilapsed oma ülesandeid täidavad. Kirjutage meile, milliseid ameteid teie peate, mida teete ja kuidas läheb. Ootame kirju!

Eva ja klaver

Pühapäeval on kodus kogu Toomede pere: ema, isa ja kolm tütar. Kõik selle pere lapsed mängivad klaverit. Vanim õde Ruth õppis Rapla lastemuusikakoolis, Regina õpib seal juba kuuendat, Eva aga alles kolmandat aastat. Pühapäevast saab tavaliselt ikka soovikontserdi-päev. Mängitakse üksi, mängitakse kahekesi, lauldakse. Kõik kuulavad oma lemmikpalu. Puudel Birrole esitatakse «Koera polka».

On ka teistsuguseid pühapäevi. Pere sõidab Vaimõisasse vanaema-vanaisa poole. Sõidu ajal on hea kaanoneid laulda. Need on niisugused laulud, mida igaüks alustab eri ajal. Ema algab: «Sepa poisid, sepa poisid, teevad tööd...» Eva ja Regina löövad kaasa. Kõige lõpuks ühinevad isa ja Ruth. Maal on suur tiibklaver. See kõlab hoopis teistmoodi kui linnakodu klaver.

«Mõnikord me vaidleme, kes esimesena sellel mängib. Vanaema tahab ju ka kuulata, mida juurde oleme õppinud,» räägib Eva.

Muusikakoolis õppimine on tõsine töö. Neli korda nädalas kiirustab Eva hommikul kella kaheksaks klaveritundi.

«Tüütu on küll nii vara tõusta ja enne päris kooli minekut

Ruth, Eva ja Regina Toome.
Pildistanud TIIT KOHA

juba muusikatunnis käia,» arwab Eva. «Kuid ma õpin seal palju asju. Peale klaverimängu veel noodist lugemist ja laulmist, kuulmise järgi nootide üleskirjutamist, heliredeli ehitamist, muusika ajalugu.

Õpetaja Viitung on nõudlik. Ta saab kohe aru, kas olen harjutanud või ei. Mõnikord mitte kuidagi ei viitsiks. Sõrmed ei kuula sõna ja noodid kaovad ära. Lõõn põmmdi! klaverikaane kinni. Aga natukese aja pärast lähen uuesti proovima. Ikka uuesti ja uuesti. Kuni tulebki välja.» Igast selgeks õpitud palast tunneb Eva rõõmu. Ta mängib seda ette emale ja isale, Ruthile ja Reginalle. Eva on mitu korda pidudelgi esinenud. Nääriveol sai ta ilusa mängu eest näärivanalt paki.

«Enne lavale minekut käedjalad värisevad, aga klaveri juures tuleb julgus tagasi. Vahel unustan isegi ära, et esinen. Alles siis, kui saalis juba plaksutatakse, tuleb meelde, et olen laval.»

Eva ei tea, kas temast just klaverikunstnik saab. Aga rõõmus inimene saab temast kindlasti. Sest klaver ajab ju väsimuse ja halva tuju minema.

AGNES JÜRGENS

VALENTIN BERESTOVI ootame külla Üleliidulisel Laste- ja Noorsooraamatu nädalal. Tema luuletuse «Lugemislugu» avaldame nii eesti kui vene keeles. Kui kirjanik teie kooli tuleb, on hea luuletust ette kanda.

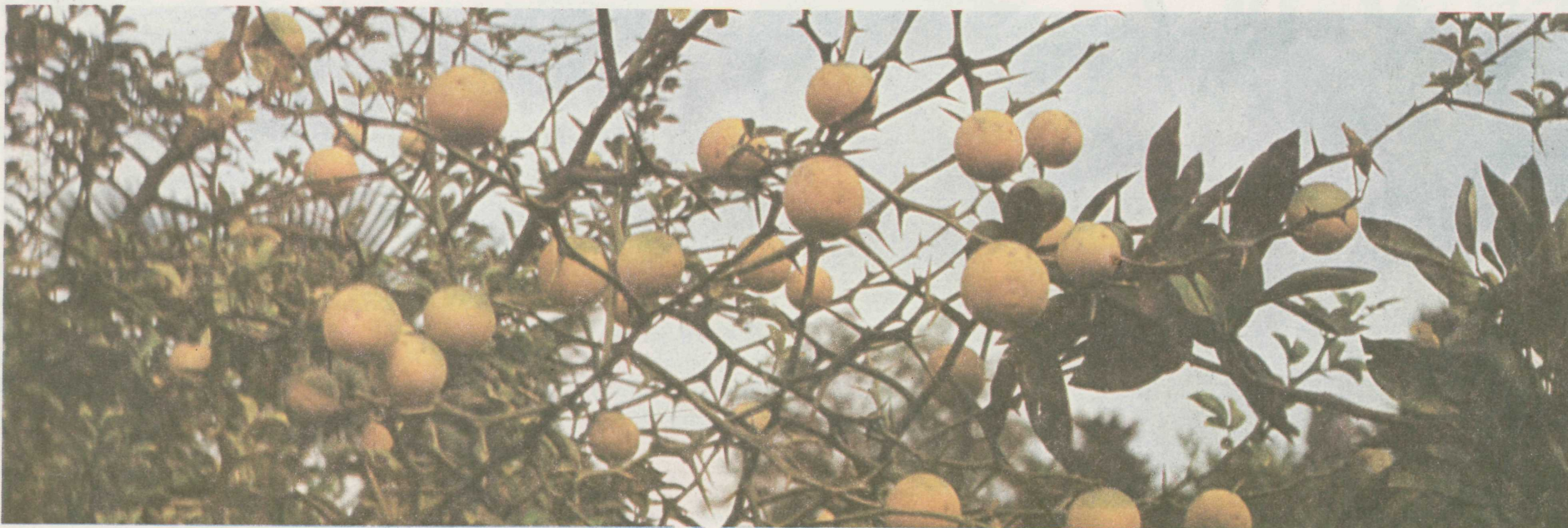
Vene kirjanik
VALENTIN BERESTOV
Tõlkinud Leelo Tungal

Lugemislugu

ON ÖNN, KUI OSKAD LUGEDA!
EI EMA EES PEA PUGEMA,
EI MEMME MANGUMA SA PEA:
«LOE, PALUN, VEEL! NO OLE HEA!»
EI MÜKSAMA PEA ÖELE KÜLGE:
«LOE MULLE VEEL POOL LEHEKÜLGE!»
JÄÄB ÄRA NUTT
JA LIIGNE JUTT —
POED NURKA JA LOED RAAMATUT!

КАК ХОРОШО УМЕТЬ ЧИТАТЬ!
НЕ НАДО К МАМЕ ПРИСТАВАТЬ.
НЕ НАДО БАБУШКУ ТРЯСТИ:
«ПРОЧИ, ПОЖАЛУЙСТА! ПРОЧИ!»
НЕ НАДО УМОЛЯТЬ СЕСТРИЦУ:
«НУ, ПОЧИТАЙ ЕЩЕ СТРАНИЦУ!»
НЕ НАДО ЗВАТЬ,
НЕ НАДО ЖДАТЬ,
А МОЖНО ВЗЯТЬ И ПОЧИТАТЬ!

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Pildistanud ANDRES PLOOMPUU

See puu kasvab Musta mere rannikul meie kodumaa ühes kaunimas suvituslinnas Sočis. Igal aastal käib tuhandeid inimesi sooja sügavsinise mere ääres tervist parandamas või puhkamas. Paljud söidavad külla tuttavale — sõpruse puule. Peavad ju selle eest hoolitsemist auasjaks kõik, kes on hallikale tüvele jätnud oma roheline autogrammi: pookinud külge punga, millest võrsub viljakandev oks. Rohkesti uudistajaid saabub sügisel. Tumeroheliste läikivate lehtede vahelt piiluvad siis oranžid apelsinid ja erkkollased sidrunid. Mõrkjashapude greipfruutide kõrval ootavad noppimist suhkrumagusad mandariinid. Mis imepuu see on!

Kunagi kasvas siin tavaline sidrunipuu. Puu elulugu teab kõige paremini ajakirjanik, kunagine polaarlendur Aleksandr Arustamenko. 1940. aasta hillisügisel läks ta koos Nõukogude Liidu kangelase, kogu maailmas tuntud polaaruurija Otto Šmidtiga külla Soči sordiaretajale Feodor Žorinile. Teelauas tuli jutuks, kui väga igatsevad lõikavas pakases, jääs ja lumes töötavad teadlased, lendurid ja merehmed rohelse järele. Siis tehtigi karmi põhja-

Sõpruse puu

maa ja igihalja rohelusse uppuva külalislahke linna sõpruse tähiseks sidrunipuule esimene pooge.

Aastate möödudes kasvas poogete arv. Sõpruse puuna sai puu tuntuks veerandsada aastat tagasi. Siis jättis roheline autogrammi ameerika neegerlaulja, näitleja ja ühiskonnategelane, rahvusvahelise Lenini rahupreemia laureaat Paul Robeson. Uudis levis valgukiirusel. Ja puule lisandus üha uusi võrseid. Sõpruse puu juured ammutavad jõudu mullast, mis on toodud igast maailmajaost. Okste külge on kinnitatud sildikesed — omalaadsed nimekaardid. Siit leiame vanaisa Ho, nagu Vietnami lapsed hellitlevalt kutsusid riigi tollast presidenti Ho Chi Minhi; maailma esimese kosmonaudi Juri Gagarini ja paljude teiste nimesid.

Empapuud ümbritsevad nüüd kolmteist tütarpuud. On kosmonautide, kirjanike ja sotsia-

listliku töö kangelaste puu. Kirjanike puu juurtele viidi mulda Anton Hansen Tammsaare sünnipaigast.

Aia praeguse peaperenaise Ljudmila Dmitrenko ettepanekul jätsid ajakirjanike puule ühise autogrammi eesti põllumajandusajakirjanikud. Meidki võeti sõpruse aednike perre. Sinna kuuluvad kõik, kes puudele pooke teinud. Seda kinnitab ka nägus diplom ja rinnamärk, millel hoiavad puud neli erinevat nahvärvi kätt. Need tähistavad rahvaste sõprust ja rahulikku tööd.

Paar aastat tagasi avati sõpruse puu muuseum. Siin näeme meeneid meie kodumaa kõigist paigust ja välismaalt. Kroonikaraamatust loeme, et puule ja tema järglastele on seni pookeid teinud üle kuuesaja inimese ligi saja viiekümnele maalt.

Hiljuti jõudis Sočist Tallinna kiri teatega: meiegi pookest on kasvanud elujõuline haru. Kutsuti külla. Läheme kindlasti, sest sõprus ei tunne kaugusi. Sõpruse viljad vajavad hoolt.

ANDRES PLOOMPUU,
ajakirjanik

Tšuktši muinasjutt Luur mõte

Ükskord läheb karu põdra käest küsima: «Mispärast on iga loom isemoodi!»

Põder küsib vastu: «Mille poolest nad siis isemoodi on!»

Karu kostab: «Sinul näiteks kasvavad peas haralised oksad, minul aga mitte.»

Põder imestab: «Tõepoolest.»

Karu lausub: «Küsime kellegi kolmanda käest järele, mispärast see nii peab olema!»

Nad hakkavad astuma ja jõuavad mägedesse. Seal tuleb neile vastu mägioinas. Karu kohe küsima: «Mispärast sa teistmoodi oled kui meie!»

Põrandapragu

HENNO KÄO

Põrandas oli pragu. Nagu praod ikka, käis ta seinast seina. Ja vahtis lakke. Lagi oli valge ja igav. Isegi liiga igav. Oleks seal igavas laes vähemalt üks pisike pragugi olnud! Sellega oleks saanud siis vestelda ja muljeid vahetada. Et kas on hea pragu olla. Või paha. Ja et mis sul seal prao vahel on. Põrandapraol oli küll juba terve varandus. Kaks knopkat, viisteist kirjaklambrit ja koguni kolmekopikaline. Katsu sa sellise varandusehunniku otsas üksinda õnnelik olla!

Raske oli üksildasel põrandapraol.

Kui põrandapragu ühel hommikul ärkas, ei uskunud ta oma silmi. Laes oli pragu! Ja oleks veel, et väike. Suur pragu oli. Nii suur, et sinna oleks vabalt ära mahtunud kaks knopkat, viisteist kirjaklambrit ja kolmekopikaline. Võib-olla isegi viiekopikaline.

Põrandapragu kõhatas tasa. Polnud ju üldse kindel, et suudab sõnagi lausuda — nii kaua oli ta vaikinud.

«Tere hommikust, laepragu!» sai ta lõpuks öeldud.

Laest ei tulnud mingit vastust. Nõutult kõhatas põrandapragu jälle ja tereatas nüüd juba kõvemini.

«Kes seal all prigiseb!» kostus viimaks valgest laest. «Mitte ei lasta magada!»

«See olen mina, põrandapragu,» ütles põrandapragu, «saame õige sõpradeks!»

«Pole mulle mingit sõpra vaja,» torises laepragu, «mina nii madalate pragudega tegemist ei tee. Pealegi, üks tüüp mul siin juba on. Kõditab koledasti ja tahab vist kah sõber olla. Igavene häda teiesugustega!»

Põrandapragu ei ütelnud midagi. Ta oli väga solvunud. Ja kurb. Tükk aega ei vaadanud ta laeprao poolegi. Tegeles oma asjadega ja luges neid üle, et laepragu sootuks unustada. Aga kaua sa, neid loed, niigi sada korda loetud. Kaks knopkat, viisteist kirjaklambrit ja kolmekopikaline.

Kui põrandapragu jälle üles vaatas, oli ta üllatus suur. Laepraost ronis

Oinas küsib vastu: «Kas ma siis polegi teiesugune!»
 Karu kostab: «Sul on peas kaks jämedat toigast, aga mul ei ole. Põdral on jälle haralised oksad peas.»
 Oinas lausub: «Ma pole varem ialgi selle peale tulnud, et me isemoodi oleme.»
 Karu ütleb: «Istume maha ja mõtleme järele, mispärast me omavahel sarnased ei ole.»
 Nad jäävad kauaks mõtteid mõlgutama. Siis featab põder: «Mul hakkas mõtlemisest paha. Pea pistis lõhkuma.»
 Oinas lisas omalt poolt: «Minu pea hakkas jälle ringi käima.»
 Põder ja oinas tõusid püsti ja tegid minekut.
 Nüüd oli karul asi selge. Ta ütles iseendale: «Teadagi, mispärast me isemoodi oleme. Põder ja oinas on rumalad ega suuda mõelda. Sellepärast kasvabki neil peas igasugune pahn. Sellepärast panidki nad suure mõtte eest plehku.»

Tõlkinud ANDRES EHIN

PÄRN 83

Illustreerinud PRIIT PÄRN

välja kentsakas kaheksajalgne olend, vaatas uurivalt ringi ja hakkas löbusat vilest lastes laenurka võrku punuma. Ämblik!
 Nüüd ei olnud põrandapraol enam igav. Terve päeva jälgis ta ämbliku vilkaid askeldusi ja oleks andnud kogu oma varanduse, et temaga sõbraks saada. Õõselgi nägi ta ämblikku unes.
 Ohel päeval tuli tuppa inimene, seadis redeli otse põrandaprao kohale püsti ja ronis lae alla. Kõigepealt lõhkus ta hoolimatult ära ämbliku imepärase võrgu. Siis toppis laeprao täis ja värvis valge värviga üle. Laepragu oli kadunud! Põrandapragu polnud kindel, kas teda üldse seal laes kunagi oli.
 Äkki nägi põrandapragu ämblikku pika niidi otsas kiiresti laest laskumas. Alla jõudnud, pugus too otse põrandaprakku, tõmbas kõik kaheksa jalga enda alla ja lahistas nutta.
 «Ära nuta, saame parem sõpradeks,» ütles põrandapragu.
 «Kes sa oled!» kokkus ämblik ja ei nutnudki enam.

«Põrandapragu,» ütles põrandapragu. «Aga sind tunnen ma juba ammu. Sina oled ämblik. Vaata, mis mul siin kõik on!»
 Üheskoos vaatasid nad asjad üle.
 «Kenad asjad küll,» ütles ämblik viisakalt. «Kaks knopkat, viisteist kirjajaklambrit ja kolmekopikaline. Aga kas siin kuskile võrku ehitada tohib! Ma ei saa nimelt ilma võrguta elada.»
 «Miks ei tohi. Kuidas sulle sobiks see nurk seal!»
 «Suurepäraselt!» rõõmustas ämblik ja hakkas otsekohe tööle.

Võrk sai sama ilus kui endine, ehk ilusamgi. Ja nii elavad põrandapragu ja ämblik siiani sõbralikult koos. Päeval ehitab ämblik oma võrku ikka suuremaks ja suuremaks. Põrandapragu püüab talle selle keerulise töö juures hea nõuga abiks olla. Õõsiti aga loevad nad üle oma ühiseid asju. Need on muidugi kaks knopkat, viisteist kirjajaklambrit ja kolmekopikaline. Ei rohkem ega vähem.

**MINA OLEN RAAMAT.
MINA LUGEJA.
SINU SISSE, RAAMAT,
ÕSKAN PUGEDA.**

**ÄRA ENNEAEGU
OLE KIIDUKUKK,
IGA LEHEKÜLG ON
TIHE METSATUKK.
SEE, KES MINU TIHNIKUSSE
SISSE POEB,
EI SAA ENNE VÄLJA,
KUI MU LÄBI LOEB.**

HELJO MÄND

**MINA OLEN KAOTAJA.
MINA OLEN LEIDJA.
ÜTLE, MIS SA KAOTAD!
MIDA SA TAHAD LEIDA!
EILSET PEIDUMÄNGU,
HOMSET LENNULOHET,
ÜMBERRINGI NÄHA
ÜLLATUSEOHET,
KUI MU LOHE TÕUSEB
VALGEKS PILVETÜKIKS
JA MA KÄSIN TEDA:
MUUTU KOERUSTÜKIKS!**

Illustreerinud AVO PAISTIK

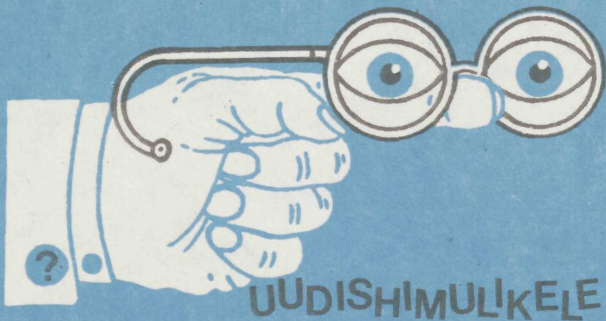
MINA OLEN RÄTSEP.
MINA TELLIJA.
MIDA SAAB TEILT, RÄTSEP,
TÄNA TELLIDA!

LAIA LUMEMANTLIT
SUUSARAJAGA,
VÖIDUHÖIKUMISI
VALJU KAJAGA.
TELLIJA, KUI SINU
KÜLMAKARTUS PÕETUD,
SAAB MUL MANTEL VALMIS,
MÕÖT ON JUBA VÕETUD.

MINA OLEN MÄGI.
MINA RONIJA.
TOHIN SINU TIPPU
ÜLES RONIDA!

TIPUGA MUL MURE.
MINU JÄINE TIPP
TAHAB KANGEKAELSELT
LASKUDA TIPP-TIPP,
MUUDKUI TAHAB NÄHA,
MIS ON MAA PEAL HEAD.
MINA ÜTLEN TIPULE,
ÄRA KAOTA PEAD.

UUDISHIMULIKELE

MILLAL HAKKAS TRAMM TALLINNAS SÖITMA!

Praeguse trammi esiisa on rööbastel liikuv vanker, mida vedas hobune. Hoburaudteega sai sõita Kadriorust Balti jaamani. Pealinna tänavatel on liikunud ka aurutramm. Elektri jõul hakkasid trammid sõitma kõigest kuuskümmend aastat tagasi, 1924. aastal.

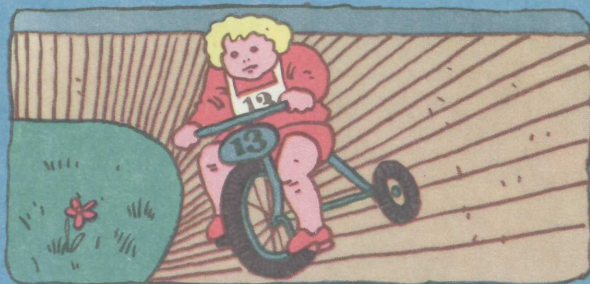

MISSUGUNE LOOM ON KÕIGE KÕRGE!

Täiskasvanud kaelkirjak. Esijalgadest sarvedeni ulatub tema kõrgus kuue meetrini, kaal viiesaja kilogrammini. Kaelkirjakuema toob oma pojad ilmale seistes. Poeg sünnib, esijalad ees, ja kukub kahe meetri kõrguselt maapinnale. Loodus on säätinud asja nii, et ta kukub küljele ja ei saa palju haiget. Tund pärast sündimist tõuseb vastsündinu jalule ja hakkab imema. Kaelkirjakuema valvab oma lapsukest hoolega. Kabjalöögiga võib ta purustada ründava lövi pealuu.

MIS ON VELOTREKK!

Puit- või betoonkattega jalgrattasõidu ringrada. Rada on ehitatud kaldu ja sellel püsimine polegi nii lihtne.

MIS ON KARTAUTO!

Kere ja vedrudeta väike sõiduauto. Kartauto mootor on tavaliselt mootorratta oma. Kartautoga saab sõita kuni 150 km tunnis. Esimene kartauto ehitati Ameerika Ühendriikides.

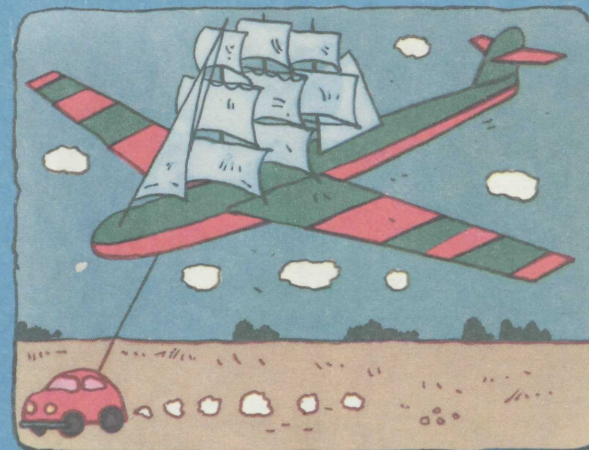

KUI VANAD ON SUUSAD!

Kuus või seitse tuhat aastat. Siberi vanadest koobastest on leitud kaljujooniseid. Nendel kujutatakse suusatajaid, kes veavad enda järel kelku jahisaagiga. Koopajoonistuste vanust hinnatakse kuuele tuhandele aastale. Suusad võtsid kõigepealt kasutusele põhjapoolsete alade elanikud. Toidu otsimisel tuli neil läbida lumelagendikke. Inimene õppis kaasa võtma laiu puutükke. Nende abil sai ta sügavas lumes kergemini edasi. Hiljem leiti, et mugavam on puutükid jalgade külge siduda. Nii saadi lumekingad. Paikades, kus puid polnud, seoti jalgade külge loomanahad. Sellised lumekingad takistasid libisemist. Libisemist enda huvides kasutama õppisid kõigepealt mägirahvad.

KAS PURILENNUKIL ON MOOTOR!

Ei ole. Õhukütõusmiseks vajab purilennuk tavalise lennuki või siis auto abi. Purilennuk kinnitatakse trossiga teise lennuki külge ja veetakse õhku. Siin viivad teda edasi liikuvad õhuvoolud, tuuled. 1 km kõrguselt võib purilennukiga laelda 50 km kaugusele. Eesti tuntuim purilennusportlane on Eda Laan.

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

KUI VANA ON VÖRU LINN!

Võru linn rajati 1784. aastal. Tänavu saab linn 200-aastaseks. Linna vanimas hoones asub praegu Võru 1. 8-kl. Kool. Muidugi on seda endist mõisa häärberit mitmeid kordi ümber ehitatud. Linna vaatamisväärsuseks on park Tamula järve kaldal. Pargis on Kreutzwaldi mälestussammas. Koostas ju Kreutzwald arstina töötades just Võrus eesti rahvaepose «Kalevipoeg». Sõja viimasel aastal asus Võrus vabariigi valitsus.

MILLISTEL SPORDIALADEL VÕISTELDAKSE TALIOLÜMPIAL!

Taliolümpia põhialad on murdmaa-, mäe- ning laskesuusatamine, kahevõistlus, suusahüpped, ilu- ja kiiruisutamine, jäähoki, kelgutamine ning bobisõit.

Koondus

MEIL ON TÄNA KOONDUS,
LAPSED SEISAVAD KÕIK JOONDUS.
ME TEEME VAHVAT VIKTORIINI
JA SÕÖME MAITSYAT MANDARIINI.
KOOS MÄNGIME RINGMÄNGU,
JA KEEGI EI JÄÄ MEIST KÄNGU.
LAUL KOSTAB MEIE SUUST,
SEST POLE ME JU PUUST.
KUI MEID EI USU SA,
SIIS TULE, VAATA ISE KA.

MAIRE KAARLI 2. keskkoolist

Lumehelves ja väike Kai

KORD TALVEPÄEVAL KOKKU SAID
LUMEHELVES JA VÄIKE KAI.
TEINETEISELE NAERATASID NAD
NING JUTT NEIL HAKKAS VEEREMA.

KÜSIS KAI:

«LUMEHELVES, KUST SA SAID
NÕNDA KAUNI KLEIDI!»

«LUMERÄTSEP ÖMBLES MUL.
PALUS TALVETAATI SIIS,
ET TOO KLEIDI MULLE VIIKS.»
LUMEHELVES KÜSIS:

«KUULE, SINA, KAI,
KUST SA NÕNDA TOREDAD
PUNAPÕSED SAID!»

VASTAS KAI:

«NEED MUL KINKIS PAKANE,
KES LILLI MAALIS AKNALE.
KINGI EEST TAL TEGIN PAI.»

KARIN SEIN 2. keskkoolist

«Suusatamas» — joonistanud JANE SOE Elva Keskkoolist

Mida Tartu lapsed talvel teevad?

Metsatööl

Nägin veel ilusaid unenägusid, kui isa mind sakutas. Panin selga sooja kampsuni ja jalga traksidega tööpüksid. Isal oli seljas paks vatikuub. Hakkasime metsa poole astuma.

Metsas oli imetore. Kuuskedel olid seljas kõige ilusamad ja paksemad kasukad. Oli väga vaikne.

Hakkasime tööle. Isa saagis, mina laasisin oksid. Töötades hakkas palav, nii et tuli kampsun maha võtta. Süütasime ka lõkke. Praksudes ja särisedes põlesid oksad. Pikad tuleleegid võbisid ja hüplesid ikka kõrgemale ja kõrgemale. See oli elu parim lõunasööök, mis ma selle tule ääres sõin.

Töötasime edasi. Isa lõhkus jämedaid tükkideks lõigatud tüvesid prah! ja prah! halgudeks. Mina ladusin neid riita. Varsti hakkas hämarduma. Isa arvas, et aitab tööst küll.

Kodus mängisin veel natuke väiksema vennaga. Varsti murdis uni mu maha. Läksin magama, et homme jälle koos isaga metsatööle minna. Vanaemale on ju talveks ahjupuid vaja.

RIIVO GENDRIKSON 7. keskkoolist

Talv

TALV VÕIKS KESTA KAUA VEEL,
LUND SIIS JÄTKUKS SUUSATEEL.
RÕOMSAID KILKEID IGAL POOL,
ÕUES, MÄEL JA UISUJÄÄL.

KAIDO TOOMISTE 7. keskkoolist

Rõõm lumest

IGA KÄNNU OTSAŠ
TÄLVEL LUMEMÜTS.
LUMEST RÕOMU TUNNEB
IGA VÄIKE JÜTS.
KAUA AEGA MÄNGIME
LUME SEES.
ÕHTUKS IGAÜKS
ON LUMEMEES.

KATRIN HALDRE 5. keskkoolist

Videvikutund

VÄLJAS SAJAB LAIA LUND.
TOAS MEIL TUKKUMISE TUND.
KIISU VAIKSELT NURRU LÕÖB,
KUTSU NURGAS SAIA SÕÖB.

VANAEMA SUKKA KOOB,
ISA POEST MEIL PIIMA TOOB.
EMA KÕÖGIS ASKELDAB,
KOOKE MAITSVAID KÜPSETAB.

ALEKSANDER LUST 2. keskkoolist

KOBRAS

Seeneline läks metsa ja sattus raieplatsile. Tüved risti-rästi maas, osa koguni väikesesse järve langetatud. Kes nii rumalasti saagi-kirvest tarvitanud? Vaatas seeneline kändu. Aga see turritab samblast nagu päratu pliiatsijupp — teritatud ots püsti. Ei olnud metsameeste raie-lank. Seeneline oli sattunud koprapere elupaika.

Kobras on meie kõige suurem näriline. Ole saja aasta puudus ta Eesti metsadest täiesti. Jahimehed olid siin koprasoole lõpu teinud. Kuid umbes kolmkümmend viis aastat tagasi toodi Valgevenest kümme kobrast, mõned paarid ujusid Peipsi ja Pihkva järve kaudu ise meile. Nüüd ehitavad koprad Eestimaal jälle kuhilpesi ja rajavad tammisid.

Kobras on nimelt loom, kes ei saa veeta elada. Vesi aitab tal end vaenlaste eest peita, vees on varjul kopra talvine toiduvaru, vett mööda parvetab kobras oksad ja puutüvejupid hoiupaika. Et aasta läbi ojas või magistraalkraavis vett oleks, teevad koprad sinna tammid ette. Teravate hammastega löikab kobras riks-raks paraja teiba ja surub selle otsapidi põhja või kaldasse. Teibad on tammi karkassiks, teiste sõnadega kondikavaks ehk luustikuks. Lihaks neile luudele tassib kobras aga muda ja mättaid, mõnikord kivegi. Ning ärge arvake, et suuga. Kobras sasib mäta esikäppade vahele ja lükkab sobivasse kohta. Ta oskab oma koormaga koguni tagajalgadele tõusta. Kopra tööd ja tegevust oleks,

teadagi, huvitav piiluda, aga paraku ei tule sellest midagi välja. Kobras tegutseb ööpimedas. Pealegi ei armasta ta kutsumata külalisi. Nägemine on kopral viletsavõitu, haistmine ja kuulmine aga hiilgavad. Kui oksake praksatab, virutab vana isakobras lapiku soomusja nahaga kaetud sabaga hoiatuslaksu vastu vett. Hetk hiljem on kogu pere kadunud.

Kui suur koprapere on? Poegi sünnib kobrastel üks kuni neli. Pojad sünnivad küll nägijatena, kuid on esimestel elupäevadel üsna abitud. Ujuda nad siis ei suuda, ainult roomavad. Ema toidab neid algul oma piimaga, mõne nädala pärast toob õrnu taimevõsud lisaks. Sage li elavad koos vanapaari ja pisikes-

tega ka eelmise aasta pojad. Nii võib koprapere arvukus tõusta isegi kümne liikmeni.

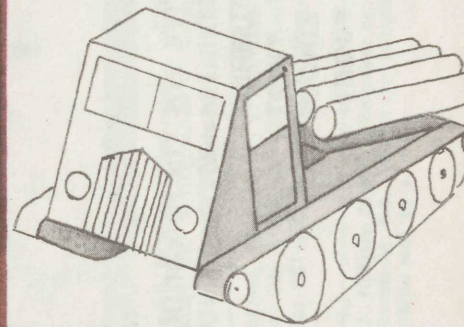
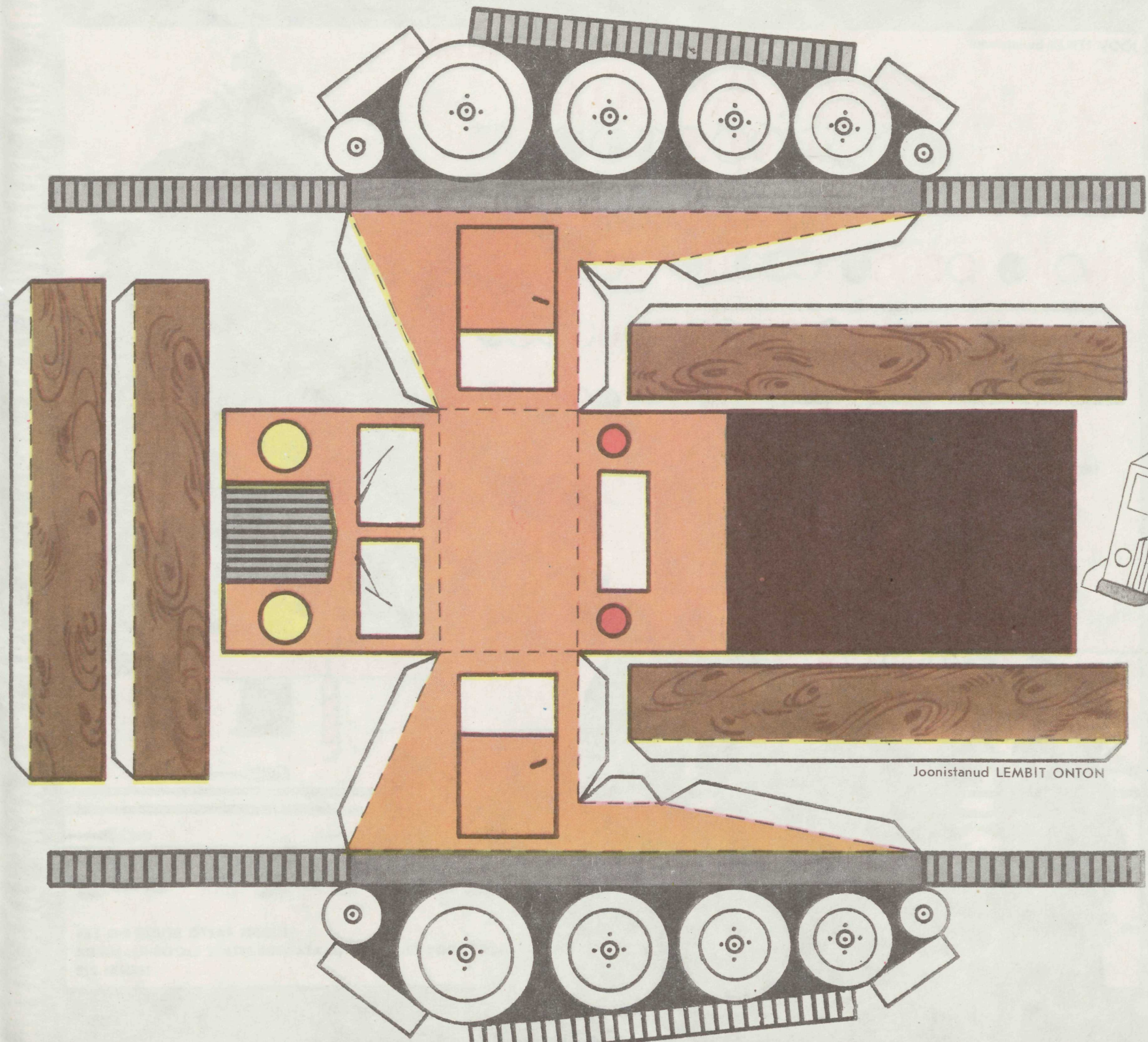
Kui veekogu on madalate kallastega, ehitavad koprad kaldale põõsastikku maja. See on tegelikult puunottidest, okstest, mudast ja mätastest kokku kantud vall või kuhi, mille sees pesakambrid. Kopra majja pääseb ainult veealuste käikude kaudu. Käiguava täitev vesi on nagu uks, mis ei lase tuulel majaruume jahe-daks puhuda.

Suvel sööb kobras rohttaimi ja puukoort, talvel ainult puukoort. Kõige jämedam kopra langetatud puu, mida mina olen näinud, oli 61-sentimeetrise läbimõõduga.

JAAN RANNAP

Pildistanud NIKOLAI LAANETU

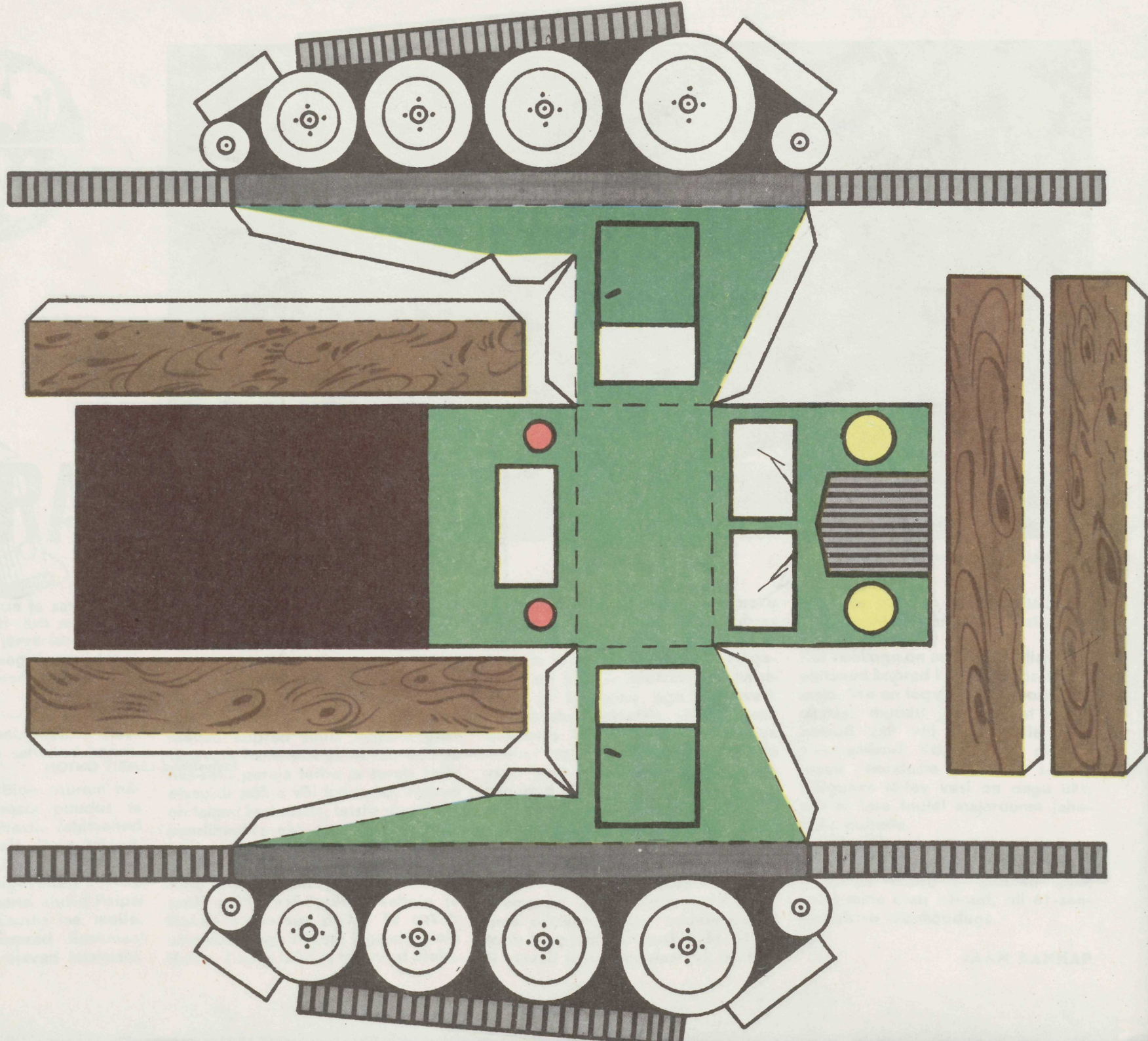

Joonistanud LEMBIT ONTON

Metsaveotraktor

VALI, KAS TAHAD TEHA ORANŽI VÕI ROHELISE TRAKTORI. LÕIKA PINNALAOTUS KONTOURJOONI

MÕUDA VÄLJA. SEEJÄREL VOLDI TA PUNKTIIR-
JOONTE JÄRGI KOKKU JA KLEEBI KINNI. PALGID
LÕIKA SAMUTI VÄLJA JA KLEEBI KOKKU. SEE
ÕNNESTUB PAREMINI, KUI KEERAD NEED ENNE
PEENIKESE ÜMMARGUSE ASJA PEAL RULLIKS. VAL-
MIS PALGID KINNITA LIIMIGA TRAKTORI PEALE.

LEELO TUNGAL
Jaanuvar

**JAHE JAANUARIVALGUS.
VALGED KUUSED VALGES LUMES.
LAANDE TULI AASTA ALGUS
MÄRKAMATULT NAGU UNES.**

**SIILIL AGA POLE LUGU
LUMEST EGA JAANUARIST —
TA NÄEB UNES MUINASLUGU
LUMIVALGEST SIILITARIST.**

Illustreerinud MAARA VINT

**LUMI ÜLE METSA LANGES
TÖSISELT JA TASAKESI,
TEADMATA, ET IGAS HANGES
PEITUDA VÕIB SIILIPESI.**

